

Specialfrågor rörande

Ö 238 Åkerns beredning.

1. Finnas några uppgifter om att man sådde på jord, som ej gödslats under flera år? Hur länge kunde jorden ha varit ogödsled?
2. Fanns verklig dyngstad utanför stallet, eller mockade man så sällan, att stallgödseln alltid kunde föras direkt ut på åkern?
3. Giv exempel på anordning med två skilda gödselhögar i samma dyngstad! T.ex. en hög av kogödsel och en hög av tack- och getgödsel; eller två högar, tillhörande olika ägare, kanske med gårds-gård emellan?
4. Hur användes sopdyngan (söpendyngan) och latrinens för göds-lingeändamål?
5. Fördes gödseln från färrätten direkt ut på åkern, utan omvägen över dyngstaden?
6. Finns uppgift om, att gräs ej användes i äldre tid?
7. Vad slags harv användes vid nedharvning av gödseln? Förrekom i äldre tid någonsin, att man plöjde ned gödseln?
8. Hade man någon viss beräkning eller sed i fråga om gödsel-mängden. (t.ex. fem dyngslådor pr snesland)?
9. Beskriv i detalj, hur gödslingen av täppan (kitten, kålgården) gick till!
10. Vilket eller vilka redskap användes, då plantlaven fylldes med gödsel och jord? Hur luckrade man upp och jämnade till jorden i plantlaven.
11. På vad sätt jämnade man kålsängarna före sättningsen av plantorna? Vilket redskap användes? (harka, härva, ärja)? Med trä- eller järnpinnar? Användes flåhacka någonsin på kålsängarna? Huru-dan spade (skyffel, skovel) användes i kåltäppan?
12. Var risten eller någon del av den (järnet?) någonsin tillverkad utom socknen? Vilka skaklar användes vid körning av risten?
13. Är ristplog känd? Var förfärdigades den? Hur skilde den sig från den vanliga åkerplojen? Hur användes den?
14. Förrekom inom socknen tillverkning av plogar till försälli-

ning? Om så var fallet, minns man, på vad sätt den inom socknen tillverkade plogen skilde sig från andra Dalaplogar? Minns man något om plogtillverkningens och plogförsäljningens organisation? Om plogar ej tillverkades inom socknen, varifrån voro de på orten vanligen brukade plogarna?

15. Minns man landsida på något slag av Äldre plogar?

16. Redogör i detalj för, hur plogen fästes vid skaklarna, då vidjor användes!

17. Finnas uppgifter om, att höstplöjning alls ej förekommit i Äldre tid?

18. Plöjde man tvärtöver (tvärfårer). Även då åkerns form var alldeles oregelbunden?

19. Är gamse för harvning känd? Beskriv den! Var den trekantig?

20. Hurudana skaklar användes till kloharv och gåsfotharv?

21. Finnas uppgifter om, att man på viss jord alls ej harvade under (harvade före sådden)?

22. Finnas minnen av, att harvpinnarna varit av trä?

23. Finnas minnen av, att ärder användes utanför potatisodlingen, t.ex. på trädan eller vid nedmjällning av såd?

24. Var sladden (glasen) känd i Äldre tid? Beskriv i så fall dess konstruktion!

25. Var mullkopian känd i Äldre tid?

26. Förekom det, eller förekom det ej, att djur bjöt eller att beta (rota) på trädan? Vilka djur?

27. Gör en naken uppräknin g av de olika momenten i värbabet i Äldre tid och för olika odlingsväxter! Exempelvis på följande sätt: A) för korn: 1) plöjning; 2) harvning; 3) sådd; 4) harvning; B) för potatis: 1) harvning; 2) plöjning; 3) sladdning; 4) gödsling; 5) plöjning; 6) vältning; 7) sättnin g; C) för ärter: 1) harvning; 2) sladdning; 3) sådd; 4) plöjning; D) för havre: 1) harvning; 2) sladdning; 3) knockning av kokor; 4) sådd; 5) plöjning; 6) harvning.

28. Ge några exempel på, hur man beräknade mängden av behövt utsäde av olika växtslag (1 kanna linfrö på 10 steg i

fyrkant etc.)!

29. Odlades kål (vitkål) inom socknen? Sattes kålfröna i plantlådor?

30. Odlades lök inom socknen? Vad slags lök? Sådd eller sättning (sticklök)?

31. Förekom det redan i äldre tid, att man använde plog vid kupning av potatis?

32. Var dragårdret (handmyllan) helt av trä, eller förekom det, att dess hjul helt eller delvis var av järn?